

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 fittal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékkiütemének az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
helyettes szerkesztő: **Szabó Sámuel**.

Tartalom: Vasút Apahida-Szamosujvár- és Deés között. Szolnok-Doboka. — Fűből lesz a széna, de csak úgy, ha készítjük. Harmadszor is a mezőhegyesi fajmarhákról. Rösler Károly, gazdatiszt. — Czélszerű trágyatelep. — Gyenge malácok felnevelése anyatej nélkül. (Pract. Landw.) — A burgonyatermesztők figyelmébe. K. L. — Az erd. gazd. egylet kerítészet-méhészeti szakosztályának működése. Szentgyörgyi Lajos. — A hónapos földi eper termesztése. K. L. — Cseresznyét és meggyet a madaráktól megóvat. K. L. — Adatok a szőlő atkáról. X. X. — Vidéki gazd. tudósítások. — Hirdetések — Piaczi árak.

Vasút Apahida-Szamosujvár- és Deés között.

Deés, 28. máj. 1878.

Szolnok-Dobokamegye főispánja, báró Bánffy Dezső ur ezen vasútvonal előmunkálataira az illető miniszteriumtól egy évre engedélyt nyert.

Kiépítését ajánlja már maga a háládatos talaj, mely semmi nagyobb akadályt a kivitel elé nem gördít; kívánja a kis Szamos terén s az ebbe belé szögellő borsai és kendi-lonai völgyek nagy és kis birtokosai, úgy másfelől Szék városa és a M. zöszögnék nyugot-északi vidéke.

Hangosan követeli Szamosujvár életérdeke, mint a mely Erdély északi részén a nyers termények kereskedésének központja, mely a gyors és olcsó áruszállítás által, fokozó haszonnal lenne a termelőkre is. De Szamosujvár városának szellemi érdeke is követeli e vonalrésznek kiépítését, mint a mely által a nagyvilág úthálózatával egyenes egybekötötetésbe jönne, s ez által levethetné azon izoláltságot, melyre juta eldődeinek azon szűkkörű felfogása által, midőn az országos úthálózatból csaknem erőszakkal vonták ki magát.

És erre Sz.-Ujvár városa kellő eszközzel is rendelkezik, mert annak vallásos bőkezűsége által, ki bérezes hazáknak először vevé fel „nagy fejedelemség“ czimét, csaknem egy millió értéket képviselő vagyon birtokosa lett. S elismerésre méltó

azoknak kezelésében, bölcs takarékoságuk, mely által azt évenként tetemesen gyarapítják.

Hogy egy szárnyvonalnak Apahidától Szamosujvárra kiépítése e városra nézve életérdek, felismerte az országos számvevőszék elnöke Gajzágó Salamon is, midőn a hatvanas évek végén egy lóvonatu vasút kiépítésére miniszteri concessiót kért, és azt meg is nyerte.

Hogy Dees városa mennyire át van hatva a vasúti közlekedés előnyös voltáról, eléggé bizonyítja azon készség, mellyel bármily irányban tett illyzerű kezdeményezéseket megelőző készséggel fölkarolt, támogat és támogatótt.

De életkérdés ez Erdély egész északi részének s magának az államnak is egyfelől sótermelése, más felől a rojhadai vasipar fejlesztése s hasznosítása tekintetéből, nem is említve föl magasabb hadászati s egyéb érdekeket.

Hol egyesek, testületek s állami érdekek találkoznak, ezeknek összesített akaratjukban már biztosítva látjuk a sikert; ennek reményében üdvözljük az apahida-szamosujvár-deési vasút szárnyvonalnak leendő kiépítését. (Szolnok-Doboka.)

Fűből lesz a széna, de csak úgy, ha készítjük.

A szénaesinálásnak nemesak az a célja, hogy a szükséges takarmánymennyiséget adja meg, hanem hogy jó minőségű, tartalomdús és az állatok által könnyen emészthető tápszert is nyerjünk általa.

Nem tagadhatjuk, hogy számtalan gazda van még, ki természetes kaszálójának értékét nem ismeri, mert elhanyagolja, mivelésére semmi költséget, fáradságot nem fordít; mégis szakadatlan bő és jó szénatermést követelne rójától. Silány természetét is a jó Isteure bizván, nagy bölcsen késik annak lekaszálásával azon hiszembben, hogy füve a növény által megszaprodik. Végre elvirágzik a rét, felmagzik, a növények rostjai el-

durvulnak, megtásulnak, tápértéke gyakran a szalmaéval sem mérközhetik: ekkor neki ereszti a kaszát, hogy vágja azon köröt, melyen állatai egész télen át csak koplalnak, tengődnek. Ide sem számítván azon megrögzött szokást, mely szerint a levágott fű gyakran hetes esőknek kitéve minden hever, kilugzódik. Valahára kisüt a szénaacsináló nap, felül megszárítja a megfeketült rendeket — alól egy kicsit penészes, dohos, de se baj! télen majd megesezi a meddő jószág — tehát itt az ideje a petrenczésnek, hogy legalább nyomtatás után vagy a sarjuval egyszerre, kazalba, boglyába kerülhessen. Az ilyen értéktelen takarmányt mindig az idő csinálja, tekintetbe nem véve azon közmondást: „Segits magadon, akkor az Isten is segít. A sült galamb repkedésének ideje lejárt.”

Az olyan gazdaságban, hol a jó és elegendő takarmány hiányzik, nem lehet kellő számu gazdasági és haszonmarhát jól tartani. Ez által a trágyatermelés is csak szűk korlátok közé szorul, melynek ismét következménye a silány magtermés.

Hogyha szántóföldjeink munkálatási költségeit, a szántást, boronálást, hengerezést, vetést, vetőmagot, gyomlálást, aratást, cséplést, az adót, a földhaszonbért s vele a nagyobb koczkáztatást összeszámítjuk; levonván ezeket az összes termés értékéből, megmarad azon tiszta jövedelem, mely egy jól gondozott természetes rét jövedelmével szemben törpévé válik. Tény, hogy csak „ott található fel gazdagság és jólét, hol virágzó marhatenyésztés létezik. És hol diszlik marhatenyésztés? hol jó rétek léteznek.”

A rét hasonlít a fejős tehénhez, melyet azonban nem koplalás, hanem jótartás, gondozás mellett lehet folyton bő eredménnyel fejni. E szerint megérdemli a rétet, hogy gondozzuk, ápoljuk, a lekaszált füvet pedig ne csak egyedül az időre, hanem saját szorgalmunkra bízván, kezelés által csináljuk szénává, szem előtt tartva, hogy „felülről jön az áldás, ha alulról is segítik.”

Mennyi gondot fordítunk a szemes élet- és betakarítására! pedig a buza szalmája már aratáskor száraz, míg azon fű, melyből a jó széna lesz, kaszáláskor van teljes nedvében tehát a levágott rend — főkép hogy ha vastag — még némileg kedvező idő mellett sem érhetik kezelés nélkül szénává. A rétet gondozni, a szénát pedig csinálni kell.

A széna jósa ga mindenekelőtt a kaszálás idejének helyes megválasztásától függ.

Minden réten — legyen az jó vagy rossz — a talajkörülmények szerint különféle eleyben vannak korábban és később virágzó füvek. Gyakran egy és ugyanazon fűnek virágzási időszaka is elűtő, amiut t. i. egyik-másiknak kedvező vagy ellenkező hely jutott osztályrészül a talajban. Innen következik, hogy azonegy időben már elvirágzott, virágzó és virágba induló füveket találunk a réten, és hogy a szénakaszáásra a legalkalmasabb időpontot kell megválasztanunk, t. i. mikor legkevesebb fű virágzott el és legtöbb indul virágba. Egyáltalán észszerűbb valamivel korábban, mint később kezdeni meg a rétkaszálást. Midőn a fű virágzásba indul, még nedvei minden ízében egyen-

lőn vannak eloszolva; de mikor elvirágzott és magzik: a növényi nedvek magképződésre halmozódnak felfelé s az alsó rész, a szár, a levél, mely tulajdonképen a széna értékét képezi, szalmává válik, rostos, tápszegény, de gyakran egészen fás is lesz. Mikor tehát a fű virágzásba lép, érte el legnagyobb táptartalmát, ugyanekkor kaszálva legtöbb, jó és az állatoknak legizletesebb szénát ad. Az idejében kaszált rétről rendszeren jobb sarjutermet is várhatunk, mert a fű gyökerei magképzésre nem merítették ki, tehát a megmaradt képzőerőt új sarjadásra fordíthatja, s ez által mihamarább beárnyékolja a talajt, melyet az ilyenkor rendszeren bekövetkehető forró nyári nap nem süt oly könnyen kopárrá, mint a magzás idejében kaszált rétet, hol a magnevelésben kimerült gyökérnek először pihenésre és saját erejének gyűjtésére lévén szüksége, a talajnak mielőbb árnyéket adni — sarjadzani — nem képes.

A széna jósa ga függ még a kezeléstől, a sikerült elkészítéstől is.

Nagyobb, belterjes gazdaságoknál a kaszalogép után az elfennyadt rendeket gyorsan szórja szét a szénaforgató-gép. A szétszört és kiszáradt szénát pedig ugyancsak gyorsan és jól gyűjti össze a lögereblye. De a kisebb gazda többnyire csak kézi erőre szorítkozhatik, s így annál inkább van arra utalva, miszerint minden mozgatható erőt, minden szabad percet felhasználjon, hogy a fű szárítása gyorsan, tökéletesen történjék, és hogy az elkészített széna ne az időjárás, szeszélyének kitéve, hanem saját hatalmunkban, minél előbb a pajtában, boglyában legyen. Fekarkodnunk kell ilyenkor — nem az erővel, de az idővel, mert: „az idő pénz. Pazarló az, ki idejét nem használja helyesen.”

Valamint borura derű, úgy derűre hoz-as boru is következhetik, s ott szapulja szénánkat a hetes eső, elvesz a reá fordított munka, költség, azonfelül az állatok is rossz takarmányon vagy szalmán telelhetnek, pedig csak a „jászolból telik a tejes köcsög.”

Hol a gazda elegendő erővel nem rendelkezik, sokkal helyesebben jár el, hogy a réjét részletenkint kaszálja. Maradjon inkább egy része pár nappal tovább száran, habár egy kissé rostosabb lesz is, de minczen kitéve az esetleges esőnek s legalább egészséges takarmányt ad.

Midőn a fű harmatos legkönnyebb azt kaszálni, tehát a kaszásokat soha se állíthatjuk elég korán munkába. Különben is „a gazdának legnagyobb fényüzése a napfelkelte utáni álom.”

A rét azon részét, melyen durva vagy kurta, sűrű és keményebb füvek vannak előbb — t. i. harmattal — a gyengébb füvel benőtt helyeket pedig később kaszáljuk.

A jó kaszásnak ügyelni kell az egyenlő tiszta vágásra, nehogy tarlóormokat — aratási szegyenbéllyeg — hagyjon hátra. Igaz, hogy a füvet a földhöz minél közelebb kell levágni, de a télságos mély vágás sem jó, mert sok szárgöcs megsérül, s ez a fűnövés megrikulását vonja maga után.

A kaszálás, különösen egyenetlen felszínu réteken, mindig felváltva más irányban történjék; így a fűnövés is egyenlőbb marad, mert az idej mély vágással esetleg megsérült szárgöcsök

a jövő évi ellenkező kaszálástól óva lesznek, s így a harmadik kaszálásig vagy kiheverték már a bajt s újra hajtanak vagy pedig a szomszédos gyökgöcs füvesítette be a tarhelyet.

A reggeli harmat-felszáradásig kaszált rendek, hogy ha megfonnyadtak, szét kell teregetni, mik a déli órákban ismét megforgatandók, hogy estve felé harmat előtt, mint részben szikkadt széna kis petrenczékbe rakathassék. A később — napközben — kaszált fű, renden marad másnap harmatfelszáradásig s hasonló kezelésben részesül az új kaszált rendekkel együtt, mint a tegnapi. Ekkor már a kis petrenczék is szét kell szórunk, s amint a felül került oldal megszáradt, ismét átfordítanunk és estve felé vontatókba — szekeres boglya — a ma szárogatott rendek pedig kis petrenczékbe kell rakni. Harmadnap a rendes széna csinálási munkát megszakítása nélkül a vontatók megvizsgálatnak, hogy ha nyirkos vagy a nyirkosság következtében megmelegedett volna, újra szét kell bolygatni, ellenkező esetben, t. i. hogy ha száraz, a befúvarozásra, boglyázásra kész. Így készül el fokozatosan az egész rét szénája.

Sokszor a vastag száru kóros gyomok miatt nehezen szárad a széna, ilyenkor czélszerű a kórok külön szedése és szárítása.

Sok gazda ellensége a széna szétteregetésének, azt hozván fel okul, hogy a legértékesebb részek róla leperegnek. — A mester-séges takarmánynál igen, de a fentebbi módou ovatosan kezelt réti szénánál ezt nem tapasztaltam; mert első nap még a széna némileg szívós, hajlékony; második nap már petrenczékbe és vontatókba kerül, hol csak azon esetben jön kiméletes kezelés alá, hogy ha a szükség megkíváná: törekeny szárazságát a vontatóerjedésben éri el, ezután pedig csak éppen úgy, mint a renden száradt szénát beszállítani és boglyázni kell. — Hogy ha a rendek szét nem szórának, gyakran megtörténik hogy csomósan szárad a széna s a közepe nyirkos, de penészes is lehet.

Kedvező idővel a leveles szénaféléknél — herefélék, búkőny, baltaczim stb. — kiméletből nem szórjuk szét a rendek a villával, de gyakran át kell azokat fordítani gereblyenyéllal vagy valami könnyű rúddal, melyet hosszában a rend alá dugva lassan felemelünk s úgy fordítjuk a másik oldalára, hogy levelei, gyenge galyai el ne hulljanak, hogy a rend bolyhos legyen s a levegő keresztül-kasul járhassa. Estve pedig ezt is petrenczékbe kell rakni, hogy a harmat-viztől megvédjük és másnap szétbolygatása után annál gyorsabban száradjon ki.

Gyanus idővel a petrenczék, vontatókat együtt hagyjuk; csupán szellőztetés végett lazítjuk meg néha a favillával. Bekövetkezhető eső előtt pedig csakhamar összetömörítjük a petrenczék és vontatók tetejét csúcsosra; a szikkadt rendek pedig kis kupaczkokba rakjuk, egyedül az újban kaszált zöld fű marad renden.

Az ősszel bekövetkezhető sarju csinálás még több óvatosságot és gyors kezelést igényel, mert a harmat később szárad fel s előbb jelenik meg; az időjárás sem olyan állandó, mint nyáron, s a levegő is hüvösebb.

Ezekből eléggé világos, hogy a széna csinálás azon mezei munkák egyike, hol a gazdának minden évben alkalma nyílik legnagyobb szorgalmát, tevékenységét, ügyességét, takarékos-

ságát is kifejezni. Az említett sokoldalú munka megköveteli az erő czélszerű helyes felosztását és teljes kihasználását.

Oly vidéken, hol az időjárás viszonyok kétségessé teszik a zöld szénakészítést, besózzák, savanyítják a félig száradt fűvet; vagy pedig — nevezetesen Hollandban és Svájcban — barnaszénát készítenek s ilyenformán igyekeznek az állatoknak izletesebb takarmányt készíteni, elismerve hogy; „a rét a gazdának legnagyobb kincse“ valamint azt is hogy: a rétet gondozni, a szénát pedig készíteni kell. (Gyak. mezőgazda.)

Harmadszor is a mezőhegyesi fajmarháról!

Vonatkozással az „Erd Gazda“ 21. számában tett közleményre, nem mulaszthatom el, mennyire szerény személyemtől kitelik, egyet mást a Hunyadmegyében honosítani megkísérlett mezőhegyesi marhának, mentiségül felhozni.

Én 1877. év őszén czikkiró gróf urnál voltam alkalmazva s így volt részem a marhatartást, azokkal bánást és azok felhasználását látni. Röviden egybefoglalva álljanak itt a következők:

Eleinte igaz nem ettek a tehének jóformán semmit, ezen azonban nem csodálkozom, mert részint igen vén állatok voltak, 14—16 évesek, másrészt pedig igen félnék, mondhatni vadok voltak, bot, vasvilla s még más ehez hasonló ütlegek terelték istállóba; ilyenkor nem igen van, bármely állatnak is étvágya. Kevés idő múlva kissé megszelidültek, de azért még mindig igen vigyázva lehetett csak közéjük menni. Eltekintve előhaladt koruktól, erős izmos állatok voltak, s így egy tenyész állat tartásában részesülve, még egy vagy két borjut remélhettünk volna az említett Mezőhegyesről hozott teheneiktől.

A gróf urnak azonban kívánsága az volt, hogy a teheneket jármozzuk; azon közmondás igazságát „bajos a vén ökröt járomba fogni“ kétszeresen átláttam, mert hogy mily bajjal járt, azt csak az tudhatja, ki próbálta. De bárkinek is fogalma lehet róla, mit tesz az: egy más vidékről hozott, más körülmények között élt, és soha még istállóban sem volt 14 éves tehenet jármozni.

Kötél és láncz segített, oszlophoz lett kötve a tehen s azután nyakába erőszakoltuk a jármat, szegény vén állat bögött kinjában, de azért napról-napra ismételtük ezen állatkinzást. A 76-iki ősz esős, sáros volt s így elkinozva, átvázva kerültek este felé a tehének istállóba, mondom este, mert délben nem volt szabad kifogni, hanem nyakukon maradt a járom. Igaz, raktunk jó szénát elejükbe, de az is igaz, hogy nem nyultak hozzá, hisz azt sem tudta szegény állat, hogyan álljon: hisz járommal nyakán sohse evett.

Legelőre is jártak a tehének, mégpedig olyanra, a hol még a hegyi marha is nagyon vigyázva jár, különösen sikamlós, sáros időben; így történt, hogy egyik tehen egy mélységbe zuhant s keresztcsontja eltört; mérsárosnak adatott, nem pedig mint író gróf ur egyszerűen említi: egyik elpusztult, jórészt nem állhatván ki a hegyi legelőre való járást.

Otlétem alatt egyik tehén elvetélt, de nem azért, hogy rosz fajbeli, hanem erőművi ok miatt; a pásztor a vemhes állatnak hasához hajította botját. Hogy később minő bánásmódban részesültek említett állatok, nem tudom, mert én onnan eljöttem; csakis azt tudom, hogy 4 hó alatt nem igen javult sorsuk.

Az elvetelést és a tehenek soványságát — eltekintve betegségtől — a kinzással járó jármózsának, nagyon meredek, és rosz legelőnek és végül rosz bánásmódnak tulajdoníthatni.

Hihető, hogy fiatalabb állatok kiállanak, habár kárukra, a hasonló körülményeket, de oly vén állatok mint fentiek, mindég is rosz eredményre vezetnének; mi azonban véleményem szerint mégsem a fajnak róható föl hibául. Tenyészállat megfelelő tartást igényel, mert más célja van mint a jármasökönek.

Ezek közlésével szolgálatot véltam a közügynek teljesíteni.

Rösler Károly, gazdatiszt.

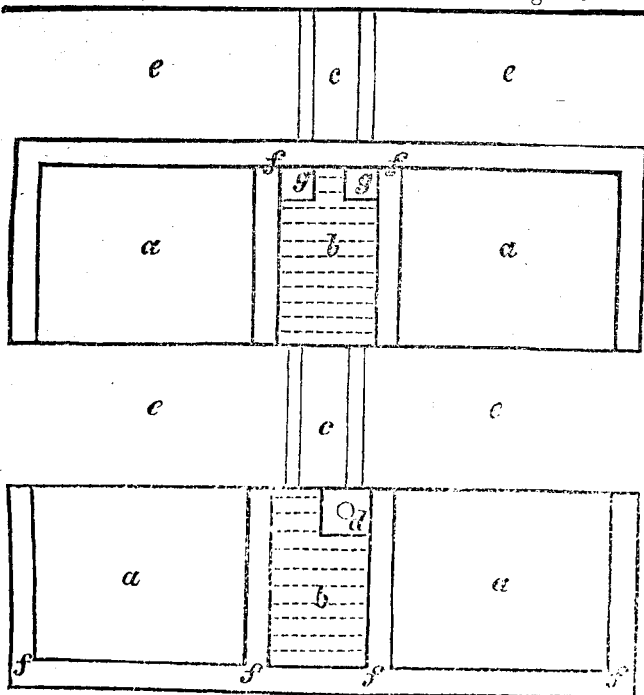
Czélszerű trágyatelep.

Ugy hisszük jó szolgálatot teszünk olvasóinknak, midőn a „Gazd. Lapok” egyik közelebbi számából, az alább olvasható cikket közreadjuk. — A trágya helyes kezelése, oly nagy fontosságú kérdés: melyet czélszerű és hasznos mentől többször szelőztetünk; mentől több oldalról mutatni be és fejtegetni gyakorló gazdáink előtt. Az illető cikk szövege itt következik:

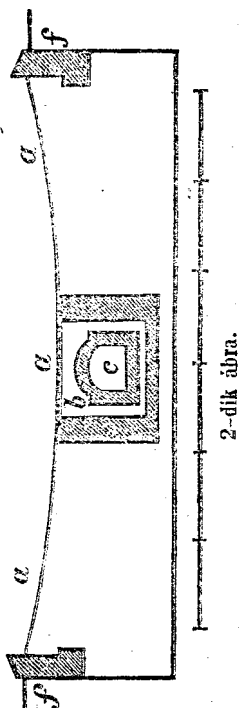
A trágyatelep helyét lehetőleg az udvar árnyékos részén szemeljük ki, olyformán, hogy a vízáradás és szélről óva, és a szekereknek jól hozzáférhető legyen. Ha a teleprek árnyékos helyen elhelyezése ki nem vihető, akkor a telep nem igen közel ültetvény által, mely legjobban nyárfából állhat, beárnyékolandó.

A trágyatelep az állatlétszám, a takarmányozási és almozási rendszer és a trágya hevertetésének időtartamához mért nagyságban építendő

Ha 1-30 méterre vesszük fel a trágyarakomány magasságát, akkor 1 lóra 10, egy szarvasmarhára 7, sertésre 2 és juhra 0-75 négyszögmétert számítanak Németországban.

1-ső ábra.

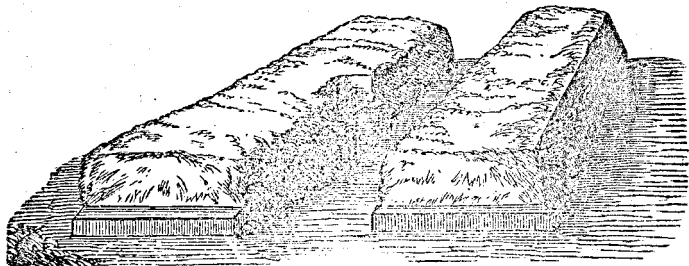

2-dik ábra.

A telep alja a trágyalétartó felé lejtos és át nem bocsató talaju legyen hogy a trágyalé a földbe ne szivárogjon. Azért az alja sulykolt agyag — vagy mi még jobb, kikövezett legyen.

Az 1-ső és 2-dik ábra egy czélszerű trágya telep alaprajzát és átmetszetét mutatják. A az istálló, a) a trágyarakományok fiókjai, c) az istállóból kivezető trágyalécsatorna, b) a trágyatelepen lévő beltozott trágyalécsatorna, d) trágyalé-tartó szivattyúval e) kikövezett kocsitút a trágyatelep fiókjai között, f) a telepet szegélyző fal, g) árnyékszékek a cselédség számára, hogy e trágya anyag is értékesíttessék.

A 3. ábra a trágya telep rajza.

3-dik ábra.

A trágyalétartót oly formán kell alkalmazni, hogy abból a trágya bármikor, minden irány és magasságban öntözhető legyen, mi célra hossznylvü kezi merők vagy szivattyúk használhatók. Az olcsóbb nyomó szivattyu faból készült, melynek kifolyó nyilasához facsatornakat teszünk fakoczkákra, hogy a trágyalévet minden irányba elvezethessük. Drágább, de jóval czélszerűbb a forgatható vas nyomó szivattyú, melylyel a trágyalésugár bárhová irányozható.

A trágyatelep oldalfalai áthatlanok, sulykolt agyag, vagy falazathól á ljanak, és a földszine felett mintegy fél méterre nyuljanak, hogy esőviz be ne hatolhasson.

Gyenge malaczok felnevelése, anyatej nélkül.

Ezelőtt hat héttel egy szép angol kocza nálam 10-et malaczozott s utána megdöglött. Eleintén azt hittem, hogy a malaczok is elpusztultnak, mert úgy vélekedtem, hogy ilyen kis állatokat anyatej nélkül fölnevelni, teljes lehetetlen. Minthogy azonban ezen sertésfajom eddigelé kitünően tenyészett, megpróbáltam legalább kísérletet tenni, legalább egy malacz

felnevelésére. E végre közülök 2-öt megtartottam magamnak, a többi nyolczat pedig embereim és egy szegénysorsú tanító közt kiosztottam.

Első napon tiszta friss tehéntejet adtam nekik, részint szájukba töltve, részint egy csővel szoptattam. mely cső vége egy csepűvel volt körülkötvé; másodnapon már magukra is kezdtek inni a tányérból s harmadnapra magukra itták a tejet a tányérból. Az ólból azonnal kihozattam őket és a konyhában egy szegletet juttattam nekik, mert így elválasztva nagyon meg fáztak volna künn. Azonban jórészt itt sem kaptak elég meleget, mert kezdtek elhítványkodni s az egyik 14 napra eldögölt; erre a megmaradottat a sütőkemenczébe helyeztem, s lám! ettől az órától kezdve pompásan kezdett nevekedni.

Az embereim közt kiosztott malaczkok mindnyájan eldögöltek, hasonlóan a kellő meleg hiánya miatt; miglen a tanító, ki hasonlóan a tűzhely alatt tartotta őket, négy közül hárommal felnevelt.

Meg kell jegyeznem, hogy ezen malaczkok kissé gyengébbek voltak az anyjuk által nevelteknél.

Ebből láthatni, hogy szükség esetén ilyen kis állatokat anya nélkül is fel lehet nevelni.

(Pract. Landw.)

A burgonyatermesztők figyelmébe!

A burgonya tavaszi ültetése sokszor nagy késedelmet szenved a szabálytalan időjárás miatt. Nem ritkán láthatjuk ilyenkor, hogy sokan nagy sebbel-lobbal hozzáfognak az ültetéshez, daczára, hogy száz meg száz tapasztalat ellene szól. Általában nem szabad a burgonyaültetést igen korán tenni. Különösen a korai fajokat, melyek hamar kikelnok, a tavaszi hideg felartoztatja fejlődésökben és ezen állapotjukban minden ártalmas befolyás iránt igen érzékenyek.

Mindenekelőtt szükséges gondot fordítani arra, hogy az előbb jól megművelt földbe ültetett gumók mentől hamarabb kikeljenek. Ezt azonban nem a pinczéből egészen frissen felhordott gumók szokatlan korai ültetése által érhetjük el; hanem biztosabban akkor, ha az ültetésre szánt gumókat előbb világos, fagymentes helyen néhány hétig tartjuk, hogy jól megfounyódjanak és kicsirázzanak s ekkor ültetjük el. Mi erös zöld esirákat kihajtott burgonyákat, az általános ültetési időnél 14 nappal később, ültetünk már több ízben, felmelegedett talajba. Ezek nemcsak egyidejűleg keltek ki, hanem még erőteljesebben is nőttek azon burgonyáknál, melyeket megfounyasztás nélkül, a pinczéből felhordva, azonnal és korábban ültetünk; es sokkal jobb terakést adtak, mint a meg nem founyasztott gumók.

Két egyenlő minőségű darab földet, melyek közül az egyiket istállóganéval, a másikat mesterséges trágyával (2 rész komposztföld, 1 rész fahamú, s ugyanannyi guano) trágyáztunk meg, hasonló fajú pityókával és egy időben bevetettünk. Az első, azaz az istállóganéval trágyázott föld jóval rosszabb eredményt mutatott le, mint a második, mely mesterséges trágyával volt trágyázva.

A százalékos jövedelem nemcsak kisebb volt, hanem a burgonyák is, nagyobbbrészt szappanyizúek és rothadásra hajlandók voltak; míg a második darabból kiásott burgonyáknál a betegség legkisebb nyoma sem mutatkozott. A fa-hamú alkalmazása, mely igen sok kálit (hamuzsirt) tartalmaz, a legszebb burgonyatermést biztosít mind minőség, mind mennyiség tekintetében. Ajánlom hát gazdatársaim figyelmébe, hogy a burgonya trágyáját fa-hamú, guano és komposztföldből készítsék.

Előnyösnek mutatkozott még, ha a burgonyát virágzása előtt, gipsz-porral behintjük (alabástromot sütőkemenczében megégetve és porrátorve.) Ezen behintést legezelszerűbb esőre hajló időben tenni, hogy az esőviz a gipszport a földbe belemossa.

K. L.

Az erd. gazd. Egylet kertészeti-méhészeti szakosztályának működése.

A közelebbi hónapok alatt, mult ősztóta folytatótt tevékenységével akarjuk olvasóinkat megismertetni.

A szakosztály, id. Bodor Pár fáradhatlan elnöke vezetése mellett, Berde Áron, Brassai Kronstädter József, Szabó Sámuel Ritter Gusztáv, Szenkovich Márton, Tompa Imre, Szentgyörgyi József és Lajos rendes tagokkal minden hét szerdán délutánján megtartotta üléseit, melyeken sok körébe eső dolgot intézett s különösen az egyleti köztelket illetőleg foglalkozott tüzetesen, megválasztván s be is szerezvén az Egylet részére a legjelesebb 30 fajú csemegeszőlőt; megállította a körték, almák, szilvák, eseresnyéek, meggyek és amarellák, kajszin és őszi baraczkok legkitünőbbjeinek névsorát, ugy nagyban tenyésztésre ojtványokban, mint ojtógalyak kiadhatása tekintetéből egy már is 300-at meghaladó anyafatelepe által; a lehető legbiztosabb helyekről szerezvén be ehhez a szükségeltető ojtvány, illetőleg ojtógalyakat, melyek szigorú s lelkiismeretes felügyelet mellett elhelyezve várják a közönség hozzájuk fordulását.

A szakosztály résztvett a mult év decemberében a nőegylet által rendezett kiállításon igen szép gyümölcssei s néhány igen jeles szőlő újdonságával; meghozta majd minden ülésre izlelendő gyümölcseit s nem egyszer volt különösen ünnepélyszerű az ülés azon meglepő gyűjteménye folytán, melyek Veres Ferencz ur útján, Fejéregyházáról gr. Haller ő méltósága 40—50 féle jelesebbnél jelesebb almái, továbbá Tisza Lászlóné ő nagysága 48 féle kitünő körtői, mely két collectio sok tanulmányt és élvezetet nyújtott a szakosztálynak.

A mult őszt folytatán izlelt szőlők közül különös figyelmet érdemelnek, a már eléggé ismerteken kívül: Golden Champion, Hamburgi muskatály, passa tutti Chasselas, republic (Napoleon) Fejér alicante, Genuai zamatos, Zöld Magdolna, Sárga lindau, Mina di Vacca Szentgyörgyi Lajostól; Golden Hambro, Viola musk. Piros inka, Fejér gobér, Chass. rouge royal Szabó Sámueltól; id. Bodor Pál igen szép és jó Uva reginaeje es muskotály violetteje.

A gyümölcsök közül az őszt, tél és tavasz folytán ki-

tüntek: Veres Ferencz új magonca: Stein János (őszi), Brassai József magonca: Mari emléke (őszi Dielhez hasonló) igen kitűnő körték. Domokos Samu szép Clairgeauja; igen jónak mutatkozott id. Bodor Pál 2—3 hónapon át izlelt Bolveilli körtéje, Szentgyörgyi József pirosos parmainje, mely utóbbiból még május 15-én is volt egy példány, megérdemli az elterjedést, szintén a Szentgyörgyi Lajos Bonne Louise printempsja szépsége, jósága és tartossága miatt.

Később a kiválasztott gyümölcs fajok teljes névsorával is megismertetjük olvasóinkat, mely azonban addig is bármikor megtekinthető az Egyleti irodában levő szakosztályi jegyzőkönyvben.

Kitüntek izleléseink alkalmával: Salisbury, Doyenna d' hiver, Jesephine des Malines. Revali körteizü alma idősb Bodor Páltól és Vilmos körte. Tompa Imre Kronprinz Ferdinándja, Szentgyörgyi Lajos Fondante de Bois, Szabó Sámuel őszi szürke esperese, Oberdieck cukor reinetteje, Diel vajonca; az egyl. köztelekiől Alexandrine Douillard; az Alexandrine Brassaitól, még finomabb volt; Fekete Pál vándortanartól Diel név alatt szintén igen jeles Angoulemei herczegné izleltett; igen jó volt Poire gris superiorja is.

Szóval, azon kívül, hogy a szakosztály nem ritkán nehéz munkákkal foglalkozott, részesült a kitűnő fajú gyümölcsök izlelése s szakkérdések vitatása folytán tanulásban, kiváló élvezetekben is. Vajha minél több helyen sorakoznának ügyfeleink hasonló munkásságra!

Szentgyörgyi Lajos
szakosztályi jegyző.

A hónapos földi eper termesztése.

Hogy junius hónaptól kezdve egészen október hó elejéig folytonosan gazdagon teremjen a hónapos földi eper, igen ajánljuk az alábbirt mivelési módszert, mely ha nem is új, de eddigelé legnagyobb siker koronázta.

Kiválogatunk bizonyos mennyiségű legszebb és legnagyobb, tökéletesen megért eperszemet, megszáritjuk s azután tisztára kimossuk, hogy a következő tavaszra légjárta száraz helyre félretehessük. Április hó végével vagy május hó elején üveg alatt elvetjük, mire három hét múlva már kikél és ekkor — május elején vagy közepén — először földesen átültetjük egy jól megdolgozott és jól megrágyázott ágyásba; később még egyszer átültetjük nagyobb távolságokra s az öntözést a kis plántáktól nem kiméljük. September végén vagy október hó elején földesen elültetjük egy méter széles eper táblákba, 3 sorban, úgy hogy a sorok közt 50 centimeter köz maradjon. A következő tavaszon pórtágyával jól behintjük és ha száraz az idő, jól megöntözzük. Ezen módon bánva vele, az eper folytonosan virágzik és junius hó közepétől késő ősziig szakadatlanul legzebb gyümölcsöt terem. Minden tavaszon hasonló módon vetünk s a hónapos epre mint 2 évi növényt úgy miveljük.

(A Hamb. Garten-Zeit. után)

K. L.

Cseresnyét és meggyet a madaraktól megóvni!

Most, midőn a cseresnye és meggy érésben van, szükségnek tartjuk leírni azon óvmódokat, melyekkel Kolozsvárt ezek termését a madaraktól megvédeni szokták.

Régi tapasztalat, hogy ha az illető fákra riktó színű papírszalagokat, tollakat vagy rongylarabkákat aggatunk, a madarakat elijesztjük vele s nem mernek oda szállani. Mások ismét úgy tesznek, hogy megronsolt fokhagyma-czikket fűznek czeránára s azt lánczalakban a fa kinyuló hosszabb ágaira köröskörül felkötik: kik ezt használják, azt állítják, hogy a kigozogó fokhagyma távoltartja a madarakat.

Végül felemlitem egy idevaló gazdának védekező eljárását, mely szerint ő madárkalitkába döglött állatot tesz s a kalitot a fa törzsére, mintegy a közepetájára, felkötö. A gyümölcspusztító madarak kerülnek cseresnyésést; nemcsak a dög büze miatt, hanem azon ragadozó madarak miatt is, melyek a dögöt már messziről megérezvén, a felett csoportosan összegyűlnek s körülötte szállonganak.

Nincs jogunkban, ezen módok felett pálczát törni: valószínűséggel bir mind a három s mi, mint régi gazdák tapasztalatait, ajáljuk az utánzásra.

K. L.

Adatok a szőlő-atkáról.

Tisztelt szerkesztő ur! Olvasva az „Erdélyi Gazda“ 21-ik számából azon szőlőbetegségről szóló értesítéseket, a melyek Kolozsvárról és N.-Enyedről küldettek be, érdeklélvel viseltetve o tárgy iránt, észleltem a dévai szőlő hegyeket, s úgy találtam, hogy a Dr Szaniszló Albert ur által leirt szőlőbetegség (Phytoptus vitis) szőlő atka, ezen szőlőkben is el van terjedve, és pedig legokább a fekete fajú, különösen a kadarka szőlők levelein, kevesebb mértékben a kóvér és járdovány fehér fajokon. Azt is láttam, hogy inkább el vannak lepve azon a szőlők, melyek nincsenek egész nap a verőfénynek kitéve. A szőlő gerezdekre nem látszik hogy eddig hátrányosan hatott volna.

A szőlőtermés nagy; általában eddig minden szőlő mivelőt szép reményel kecsegtet, csak mégis aggodalmas, hogy a bortermelőket terrorizáló egy-két speculáns potmárba fogja megvenni, a sok munka fáradság es költségesen nyert terményt. Vajha a magas kormány vagy önkénytelen alakuló társulatok, ezen, az erdélyi lakosok, egyik fő életfenntartását biztosító terménycikknek piaczosabb elárúsítására módot nyújtanának. A mi a borvidékeken felállítandó pinczék, s azokuak szabályszerű kezelése által lenne elérhető.

Déva, 1878. junius 2-án.

X. X.

A mi mindennapi kenyérünk.

Egy boroszlói pékmester a következő köriratot intézte vevőihöz: „Szokás a bevásárlásnál, hogy a vevő, mielőtt egyet megvásárolna, 3, 4, sőt 20—30 darab süteményt mezt-pogat. Különösen a reggeli bevásárlásoknál van az divatban. Reggel

a cselédet zsemlyéért küldik és a cseléd gyakran nem tiszta kezébe veszi a süteményeket, leteszi és egész más darabokat vásárol, mint a melyeket kezében összeropogtatott. Néha tehát egy zsemlye 30—40 kézen, épen nem alabástrom fejr kézben fordul meg, mielőtt megvételik. Az elősorolt indokokból s több vevőim felszólítására, jövő hó elsejétől üzletemben megszüntetem a sütemények kézbevételét." Nagyon kívánatos volna, ha a mi városunk pékjei is hasonlóan járnának el.

A bor javításának ügye Franciaországban.

Élénken foglalkoztatja a kormányt és a törvényhozó testületet. Legközelebbi törvényt alkottak, mely szerint a borjavítására szánt cukor és borszesz adómentességet nyert, de csupán akkor ha vegyítése által a borszesz foka a 15%-ot meg nem haladja. Itt tehát megtudják különböztetni az okszerű borkezelést és javítást a hamisítástól, s míg ez utóbbit a legszigorubb büntetéssel sújtják, az előbbit minden módon megkönnyítik! (G. L.)

Vidéki gazdasági tudósítások.

Zágon, 1878. június 5.

A májusi nagy szárazságot az egész növény-világ érzi. A fűvek nagyon gyérek. A korán vetett törökbuzát most kezdik kapálni a későn vetett most kel. Az ősztetések általában gyérek, a rozsfej kicsi, most virázzik. Gyümölcs-ünk a tavalyi nagy termés után, különösen a ma kevés lesz. Állataink egészségesek. Június 2-án kitűnő esőnk volt.

Szabó Károly.

Gyulafehérvár, jun. 7-én.

E hó 5-én éjjel hullott csendes eső, az összes növényzetre igen jótékony hatású volt, különösen kapás növényeinkre nézve, melyek közül a tengeri másodsorú kapálásba részesül. Az őszi vetések szépek, a rozs most virázzik; tavaszi kalászosok gyengék, az ugarlást folytatjuk. A szőlőt most kötözzük, levelezzük és másodsorú kapáljuk; a szőlőatka az egész hegyben el van terjedve, de nem fog sok kárt okozni. Eddigi észlelésem szerint legtöbbet találtam a kirán és kövérszőlőn, keveset a rieslingen és épen semmit az Izabellán. A cserebogarak még most is garázdálkodnak, ugyszintén a hernyók is. — Gyümölcs meglehetősen lesz, cseresnye érik. A kaszálás megkezdődött, jó szénánk termelt. Veteményünk szép. Gabona drágasága miatt olcsó a napszam: kaszás 60 kr, férfi kapás 40 kr, nő 30—35 kr. — Állataink egészségesek.

Rösztler Károly.

Kapjon, június hó 8-án 1878.

Jó télnek jó tavasz a következménye, ez az ideai időjárásra bátran alkalmazható, mivel tél multával igen jó tavaszunk volt, és a tavaszi szántást idejében es nagyobbára könnyű szerrel elvégezhettük. Tavaszi vetéseink, u. m zab, búkköny, tengeri, szépek; utóbbi a mult napokban uralkodott szárazságot kötöttebb agyagtalajokon s nyeltette azonban lazább, es homokosabb talajokon szépek mondható; első kapálását már javában folytatjuk, s nemely helyt már be is fejeztük. Készsos oszonnk szépek, a rozs kivetelevel, a mely kivált hegyesebb vidékeken megverült vagy ki is veszett, ellenben búzavetéseink jó hozammal bíznak. Szőlőink szépek és szintén bő hozamot ígérnek, a melynek nagy reménnyel nézünk elébe. Szénatermésünk eddig eó gyengének mutatkozik, a mennyiben a szárazság miatt, csak is a fűlűvek nőttek meg és az al fűvek visszamaradván: a fűtermes rajta nyer. Legelőink eddigelő jók. Állataink egészségesek. Gabonaaraink változóok.

Voith Simon.

Kolozsvár, 1878. június 12.

Időjárásnk június havában a tavaszi terményekre nézve kedvezőbbé vált; f. h. 5-én; de kivált 11-ikén jó esőnk voltak (összesen 6½ vonal). Szokatlanul hivesek voltak az estvék 6-ikától kezdve. Legkisebb hőmérsék e hóban 4° R., legnagyobb 22° R.

r. i.

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Beszterce, Brassó, Cs.-Szereda, Déva, Erzsébetváros, Fogaras, Gyula-Fehérvár, Maros-Vásárhely, N.-Enyed, Segesvár, Szamosújvár, Sz.-Udvarhely, Torda és V.-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabnaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy tizedrészét leütve, a maradék a gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P. o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészt, 80 krt, marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig 5 és 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölök, bővebb felvilágosítással készséggel szolgálók. Bekeblezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

(6) (21—26)

Voith Gergely,

Kolozsvárt, párisuteza, 19. sz. saját háza.

(Ertekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1—4 óráig)

Friedländer és Frank

(25.) Bécs, III. hintere Zollamtstrasse (7—8.) ajánlják és felelősség mellett szállítanak a közeledő évad alkalmára:

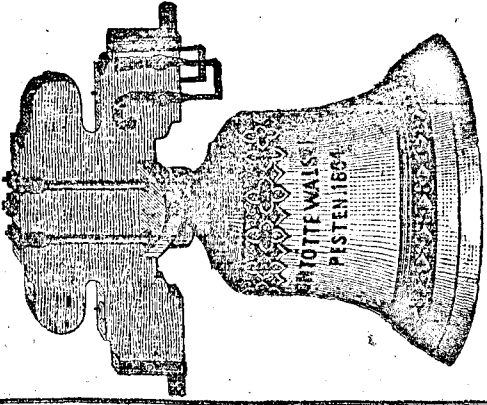
1. „Champion” kombinált kaszáló és arató gépeket.
2. Amerikai szénagyűjtőket. egy lóra, 54 hüvelyk átmérőjű nagy kerékkel.
3. „Richardson” amerikai szénaforgatókat és burgonyarakó gépeket.

Rendeléseket átvész és legezészerűbben eszközölügynök SUCHAN VENCZEL gépész Kolozsvárt, kül-magyar utca 42 sz.; ki minden nemű gépeket igazításra átvész.

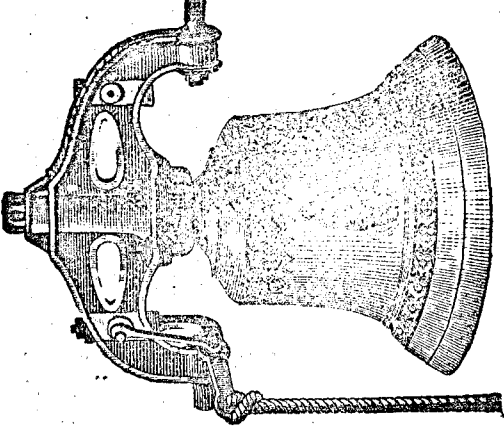
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Tümlő-orosk, kovács-fúvók, takaró-ponyvak, tűzed mérteg és súlyok.

Kerti- és kézi fecskendők, tüzi vedrek, pemetek, told-és maszó létrák

Harangok
 ía és vaskalappal.
Tűzoltó szerelvények.
Borlehuzó gépek
 teljesen felszerelve.
Gummi és kender
tümlők, gummi kö-
 penyegek.
Szivattyus és házi
 kutak, azonkívül

szemelő és javító műhelye; elvállal kutak, gépek és vízvezetések berendezését és javítását (3)

WALSER FERENCZ első magyar gép- és tűzoltó szerek gyára, harang és ércöntöde Budapesten,
 főkraktár Kolozsvárt, bel-monostor uteza 12. szám.

villanyos házi és szoba-táviradók, vezetékek tűzoltó egyletek részére

rugany-mézga és guttaperga áruk minden célra, nevezetesen lapok, szellentyűk, zárkarikák, zsinórok

H I R D E Z É S

A h e t i v á s á r Egy hecitoliter (=70 kupa)

h e l y e	napja	tisza buzajelegy buza]		r o z s		z a b		k ö r ö k b u z a		s z é n a		100 kilo		1 köbméter		1 kilo marhabu-
		febr.	mart.	840	650	615	570	575	625	240	240	75	300	300	tűzifa	
Beszterce	febr. 27.	840	650	615	570	575	625	240	240	75	300	300	28	300	300	28
Brassó	mart. 15	950	700	685	575	575	530	220	220	130	130	370	36	370	370	36
Calc-Szereda	april. 24	1025	800	685	575	575	620	200	200	100	100	170	28	170	170	28
Bécs	jun. 4	750	740	555	—	—	525	300	300	100	100	200	36	200	200	36
Déva	dec. 23	1100	700	950	—	—	720	200	200	100	100	220	6	220	220	6
Érzsébetváros	mart. 16	900	700	675	—	—	600	300	300	160	160	300	34	300	300	34
Fogarasz	jan. 25	900	880	730	—	—	600	240	240	130	130	350	34	350	350	34
K.-Fehérvár	maj. 25	910	906	680	—	—	610	390	390	170	170	310	42	310	310	42
Óy-Sz.-Miklós	jun. 8	1000	775	665	600	600	600	165	165	95	95	300	32	300	300	32
Kolozsvár	jun. 13	780	—	600	—	—	650	220	220	150	150	350	42	350	350	42
M.-Vásárhely	mart. 25	900	750	650	560	560	618	300	300	100	100	180	32	180	180	32
Nagy-Enyed	jan. 24	850	675	550	—	—	625	240	240	80	80	390	40	390	390	40
N.-Eszob	jun. 7.	870	740	630	600	600	640	180	180	105	105	400	32	400	400	32
Szeged	jan. 21	930	700	650	—	—	600	150	150	90	90	250	36	250	250	36
Szeged	febr. 21.	930	800	620	500	500	540	250	250	70	70	400	30	400	400	30
Sz.-Gyöngy	jun. 11.	930	675	605	—	—	640	360	360	140	140	230	34	230	230	34
Szamosújvár	febr. 11	830	675	675	—	—	650	270	270	40	40	180	24	180	180	24
Sz.-Régen	jun. 6	830	650	675	—	—	600	160	160	40	40	320	36	320	320	36
Sz.-Udvarnely	jun. 4	1000	825	750	400	400	600	250	250	36	36	200	36	200	200	36
Norda	jan. 27	850	700	650	—	—	620	180	180	100	100	200	36	200	200	36
V.-Kunyad	mart. 30	920	800	720	300	300	620	180	180	100	100	200	36	200	200	36

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 12 18 24 30 36 42 48 54 60 66 72 78 84 90 96 102 108 114 120	
	széri hirdetésnél	(fizetendő forint)
1/16 v. egész oldal	8	24
1/16 v. fél	4	12
1/16 v. negyed	2	6
1/16 v. nyolcad oldal	1-50	4-50
1/16 v. tízhatod	1	3
Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annuszor, a hányszor a hirdetés megszámlál.	4	6
	8	11
	12	13
	14	14
	17	17
	20	20
	220	220
	110	110
	55	55
	24	24
	33	33
	14	14
	17	17

Mellékletek
 100 darabonként 1 forint 40 krajával számítanak.
A hirdetés szövegét
 a t. megrendelet minden külön díj nélkül teljes és szerint akárhányszor változtatathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt engedelményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatalosan bizonyítást nyújtanak.